

GHIDUL
CRESCĂTORULUI PRIVIND PROTECȚIA ȘI
BUNĂSTAREA VIȚELOR

CUPRINS:

	<u>pagina</u>
I NTRODUCERE	3
B AZA LEGALĂ	4
P ERSONALUL ANGAJAT	5
I NSPECȚIILE	6
Ț INEREA EVIDENȚELOR	8
L IBERTATEA DE MIȘCARE	9
A DĂPOSTURILE ȘI CAZAREA	10
A NIMALELE CARE NU SUNT ȚINUTE ÎN ADĂPOSTURI.....	13
E CHIPAMENTE MECANICE SAU AUTOMATE	14
H RĂNIREA ȘI ADĂPAREA	15
M UTILĂRI	17
I NRAREA SAU IEȘIREA ANIMALELOR DIN EXPLOATAȚIE	18

INTRODUCERE

Având în vedere importanța tot mai mare care se acordă la nivel european respectării normelor de protecție și bunăstare a animalelor, considerăm oportună inițiativa de elaborare a unui ghid de recomandări privind protecția și bunăstarea vițelilor destinați creșterii și îngrășării, adresat în primul rând fermierilor care au experiență în creșterea acestora, dar și persoanelor care au în vedere înființarea unor ferme de bovine, care să corespundă celor mai noi cerințe în domeniu.

Ghidul este structurat sub forma mai multor secțiuni, care urmăresc în mod logic și firesc prevederile legale privind protecția și bunăstarea vițelilor. **Recomandările din acest ghid nu se aplică exploatațiilor cu mai puțin de 6 viței, precum și vițelilor ținuți alături de mame în vederea alăptării.** Trebuie reținut ca deși baza legală se regăsește într-o proporție însemnată în acest ghid, acesta nu trebuie privit totuși ca o sursă exclusivă, ci orientativă în domeniul protecției și bunăstării vițelilor, utilizatorii trebuind să se asigure, în viitor, că prevederile actualului ghid nu au fost modificate, îmbunătățite sau completate prin acte normative emise de către organele competente.

BAZA LEGALĂ

Actele normative care au stat la baza elaborării acestui ghid sunt următoarele :

- Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordinul ANSVSA nr.72/2005 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește standarde minime pentru protecția vițelilor;
- Ordinul ANSVSA nr.75/2005 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind protecția animalelor de fermă;

PERSONALUL ANGAJAT

1. Personalul angajat de către administratorul unității, mai ales cel care desfășoară activități cu animale, trebuie să corespundă din punct de vedere numeric și al pregătirii profesionale în ceea ce privește creșterea și îngrijirea vițelilor.
2. Personalul trebuie să facă dovada absolvirii unor forme de învățământ specializate (liceu agricol, colegiu, facultate etc), sau, când acest lucru nu este posibil, se poate realiza instruirea personalului prin intermediul persoanelor competente delegate de către serviciile veterinare. În urma programelor de instruire, se realizează la nivelul unității programe de evaluare a angajaților.
3. Personalul trebuie să fie responsabilizat să respecte pe întreaga perioadă de activitate productivă sau de viață a animalelor principiile și normele de protecție și bunăstare a animalelor, prin afișarea la loc vizibil și în puncte de interes de panouri cu restricții, măsuri speciale de bunăstare, proceduri de urgență etc.

INSPECȚIILE

1. Inspecția vițelilor ținuți în adăposturi trebuie efectuată cel puțin de două ori pe zi.
2. Vițelii ținuți în aer liber trebuie să fie inspectați cel puțin o dată pe zi.
3. În timpul inspecției trebuie să se asigure o vizibilitate clară la nivelul membrelor, ongloanelor, a tuturor părților unui animal în decubit pentru o bună observare a acestuia.
4. Lumina naturală poate fi suplimentată cu lumină artificială, sursele de lumină artificială fiind repartizate în așa manieră încât să se poată asigura o iluminare corespunzătoare.
5. Problemele constatate în urma inspecțiilor vor fi remediate de către persoanele responsabile, în cel mai scurt timp posibil.
6. La nivelul fermei trebuie să existe spații de izolare a animalelor bolnave, cu așternut uscat și confortabil, după caz, prevăzute cu echipamente de furajare și adăpare; acestea trebuie curățate și dezinfectate săptămânal.
7. Tratamentele trebuie efectuate numai de personal de specialitate; pentru medicamentele utilizate trebuie să se respecte timpul de așteptare.

8. Animalele bolnave sau rănite care nu răspund la tratament vor fi eutanasiate prin metode acceptate de legislația specifică.
9. La nivelul fiecărei ferme va trebui să existe un spațiu special amenajat pentru păstrarea produselor biologice și a medicamentelor conform prescripțiilor unității producătoare.

ȚINEREA EVIDENȚELOR

- 1.** Proprietarul, deținătorul de animale, administratorul unității sau medicul veterinar trebuie să păstreze o evidență a tuturor tratamentelor efectuate și a numărului de animale moarte găsite la fiecare inspecție (registru de tratamente, registru de mortalități). În registrul de tratamente se vor menționa data efectuării tratamentului, medicamentele folosite și doza, animalul sau grupul de animale tratat.
- 2.** Pe lângă alte evidențe ținute în alte scopuri, la nivelul fermei trebuie să se mai găsească atestatele angajaților privind cursurile de creștere, protecție și bunăstare urmate, precum și evidența instructajelor cu personalul angajat privind protecția și bunăstarea animalelor.
- 3.** Evidențele vor fi păstrate pentru o perioadă de cel puțin 3 ani și trebuie să fie puse la dispoziția autorității competente atunci când se efectuează o inspecție oficială sau la cerere.

LIBERTATEA DE MIȘCARE

1. Adăposturile trebuie proiectate astfel încât să permită fiecărui vițel să stea culcat, să se odihnească, să stea în poziție patrupedală și să se lîngă fără dificultate.
2. Vițeeii nu trebuie ținuți în boxe individuale după vârsta de 8 săptămâni, cu excepția cazurilor când este necesară izolarea acestuia din motive medicale.
3. Vițeeii nu trebuie să fie legați, cu excepția celor cazați în grupuri, care pot fi legați pentru perioade de cel mult o oră pentru hrănire cu lapte sau administrare de substituenți de lapte.
4. Mijlocul de legare nu trebuie să producă răni, și trebuie ajustat pentru a le asigura confortul și o libertate de mișcare corespunzătoare.

ADĂPOSTURILE ȘI CAZAREA

1. Ca o regulă generală, proiectarea și construcția adăposturilor trebuie să se realizeze în concordanță și cu regulile de protecție și bunăstare a animalelor.
2. Materialele utilizate trebuie să fie rezistente, impermeabile, să nu fie dăunătoare animalelor, să poată fi curățate și dezinfectate ușor.
3. La nivelul animalului nu trebuie să existe muchii, margini ascuțite, capete de bară, sisteme de prindere a barelor, sau orice alte obiecte care pot răni animalele.
4. Pardoseala trebuie să fie netedă, dar nealunecoasă, fără denivelări sau spărturi care pot provoca răniri.
5. Adăposturile trebuie proiectate astfel încât să existe o zonă de odihnă confortabilă, uscată și curată. Tuturor vițelilor mai mici de 2 săptămâni trebuie să li se asigure un așternut corespunzător.
6. Mai jos sunt prezentate cerințele minime privind suprafața liberă de pardoseală disponibilă pentru vițelii crescuți în grupuri:

Greutate (kg)	Suprafața (m²)/vițel
până la 150	1,5
150 – 220	1,7
peste 220	1,8

7. În cazul în care animalele sunt ținute în boxe individuale, lățimea acestora trebuie să fie cel puțin egală cu înălțimea vițelului la greabăn, măsurată în poziție patrupedală, iar lungimea acestora trebuie să fie cel puțin egală cu lungimea corpului vițelului, măsurată de la vârful botului până la marginea caudală a tuberozității ischiatice, înmulțită cu 1,1.
8. Boxele individuale pentru viței, cu excepția celor pentru izolarea animalelor bolnave, trebuie să aibă pereți perforați care să permită vițelilor să aibă contacte vizuale și tactile.
9. Microclimatul din adăpost trebuie să se încadreze în următorii parametrii:

Categoria de animale	Temperatura oC			Umiditate relativă %		Viteza aerului m/s	
	Min	Max	Optim	Min	Max	Pt.temp.min	Pt.temp.max
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Maternitate	12	24	20	55	70	0,1-0,2	0,1-0,2
Viței în profilatoriu 0 – 14 zile	12	24	15-18	60	70	0,1-0,2	0,5
Viței 15 – 21 zile	10	24	12-15	60	70	0,1-0,2	0,5
Viței 22 - 90 zile	8	24	10-15	60	70	0,2-0,3	0,5
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Viței 90 –	8	24	10-12	60	70	0,2-0,3	0,6

118 zile							
Viței baby-beef per. I	18	24	18-20	60	75	0,2-0,3	0,6
Viței baby-beef per. II	12	24	12-14	60	75	0,2-0,3	0,6

10. Animalele nu trebuie menținute în permanență în întuneric, și nici să fie expuse la lumina artificială fără întrerupere; în cazul iluminatului artificial, acesta trebuie să fie echivalent cu perioada de lumina naturală disponibilă în mod normal între orele 9,00 și 17,00.

11. Vara, umiditatea relativă va fi crescută artificial cu ajutorul pulverizatoarelor amplasate pe plafon.

12. Praful trebuie să lipsească de pe pereți și tavan.

ANIMALELE CARE NU SUNT ȚINUTE ÎN ADĂPOSTURI

Animalelor care nu sunt ținute în adăposturi trebuie, după caz și în măsura posibilităților, să li se asigure protecția necesară împotriva intemperiilor, animalelor de pradă și riscurilor privind sănătatea lor.

ECHIPAMENTE MECANICE SAU AUTOMATE

1. Pentru buna funcționare și monitorizare a echipamentelor și instalațiilor trebuie să existe proceduri scrise, clare, simple, eficiente și cu finalitate pentru inspecția instalațiilor care trebuie efectuată de cel puțin o dată pe zi.
2. Administratorul fermei va afișa la loc vizibil datele de identificare a persoanelor responsabile cu reparațiile și situațiile de urgență; totodată va afișa procedurile scrise despre modul de operare în caz de defecțiune.
3. Atunci când sănătatea și bunăstarea animalelor depind de un sistem de ventilație artificială, trebuie să existe un sistem de rezervă corespunzător care să garanteze reînnoirea suficientă a aerului, în eventualitatea defectării sistemului de bază.
4. Trebuie să existe sisteme de alarmă pentru avertizare în cazul defectării unui echipament de monitorizare a condițiilor de microclimat.
5. Utilajele folosite pentru igienizarea adăposturilor trebuie să fie într-o stare foarte bună de întreținere și igienă.

HRĂNIREA ȘI ADĂPAREA

1. Toți vițelii trebuie să fie hrăniți cel puțin de 2 ori pe zi.
2. Accesul la hrană trebuie să se facă ușor; hrana trebuie să fie în cantitate suficientă; administrarea dietelor trebuie să se facă cu regularitate, respectându-se anumite intervale de timp.
3. Furajarea se va face în funcție de vârstă, greutate corporală, cerințe fiziologice, cerințe comportamentale, cu respectarea normelor științifice.
4. Hrana vițelilor trebuie să conțină o cantitate suficientă de fier, pentru a se asigura un nivel mediu sanguin de hemoglobină de cel puțin 4,5 mmol/litru.
5. Se va asigura o rație zilnică minimă de furaje fibroase pentru fiecare vițel de peste 2 săptămâni, cantitatea crescând de la 50 la 250 g/zi pentru vițelii cu vârsta între 8 și 20 de săptămâni.
6. Periodic vor fi recoltate probe de furaje pentru examenul de laborator, iar în caz de morbiditate – mortalitate, se fac recoltări de furaje incriminate.
7. Buncărele pentru depozitarea furajelor vor fi amplasate cu respectarea normelor de biosecuritate.

- 8.** Pentru vițeii mai mari de 2 săptămâni trebuie să se asigure acces liber la o cantitate suficientă de apă proaspătă; în condiții de căldură excesivă sau pentru vițeii bolnavi, apa proaspătă de băut trebuie să fie asigurată în permanență.
- 9.** Fiecare vițel trebuie să primească colostru cât mai curând posibil după fătare, obligatoriu în primele 6 ore de viață.
- 10.** Este necesară evitarea comportamentelor care produc stare de „neliniște” în lotul respectiv cum ar fi:
  - tratarea cu violență a animalelor
  - zgomote de atenționare
  - scularea inutilă

MUTILĂRI

1. Intervențiile asupra animalelor, care pot duce la afectarea sau pierderea sensibilității unei părți a corpului ori alterarea structurii osoase sunt interzise, cu următoarele excepții:
  - acestea au scop terapeutic sau de diagnosticare;
  - acestea au scop de identificare;
2. Intervențiile care necesită anestezie locală sau, după caz, generală, trebuie să fie efectuate de către medicul veterinar.
3. Intervențiile care nu necesită anestezie, pot fi efectuate de către o persoană competentă, în conformitate cu legislația națională.

INTRAREA SAU IEȘIREA ANIMALELOR DIN EXPLOATAȚIE

- 1.** Animalele nou introduse în fermă vor fi obligatoriu carantinizate, într-un adăpost special amenajat pentru acest scop.
- 2.** Rampa de recepție/livrare, situată în incinta fermei cu respectarea normelor de biosecuritate, va trebui să aibă o înclinație conformă cu legislația în vigoare, să nu fie alunecoasă, să aibă pereți de protecție laterali.
- 3.** De la rampa de încărcare/descărcare a animalelor și până la adăpost, vițeii vor fi dirijați prin culoare special amenajate.
- 4.** Animalele vor putea fi conduse, fără aplicarea de rele tratamente, numai cu ajutorul unor echipamente speciale.